

9. BESPREKING VAN BOEKEN EN ARTIKELEN.

Beringen nichtflügler Vögel.
Ornithologische Merkblätter Nr.2 (1952)

Samengesteld door de Vogelwarten Helgoland und Radolfzell.

Uitgever: Ornithologische Versandbuchhandlung Hans Limberg Aachen.

Hoewel deze publicatie reeds 13 jaar geleden het licht zag, heeft zij niettemin tot op heden haar waarde als leidraad voor hen die zich bezighouden met het ringen van nestjongen behouden. De uitgave heeft ten doel te trachten te voorkomen, dat door onwetendheid fouten bij het ringen van nestjongen worden gemaakt, welke funeste gevolgen voor het broedsel kunnen hebben.

De publicatie begint dan ook met het geven van enkele algemene wenken welke bij het ringen van nestjongen in acht moeten worden genomen, zoals de leeftijd waarop nestjongen bij voorkeur moeten worden geringd, wanneer van het ringen moet worden afgezien, wat te doen bij het ringen van holenbroeders, wat als de jongen voortijdig het nest willen verlaten, hoe wordt een broedende vogel benaderd, e.d.

In de overige 9 bladzijden geven de samenstellers van een groot aantal families en soorten de leeftijd aan waarop de jongen zonder risico kunnen worden geringd. Behandeld worden, met weglating van enkele sporadisch of niet in Nederland broedende vogels, de families van de

kraaien, vinken, leeuwerikken, piepers, mezen, klauwieren, vliegenvangers, zangers, lijsters, tapuiten, zwaluwen, spechten, uilen, dagroofvogels, eenden, futen, duiven, steltlopers, meeuwen, sterns en bleshoenders. Daarnaast worden nog behandeld: wielewaal, geelgors, rietgors, paapje, roodborsttapuit, roodstaart, nachtegaal, roodborst, blauwborst, heggemus, winterkoning, draaihals, gierzwaluw, reiger, roerdomp, wouwaapje e.a.

Beter dan in woorden kan worden gezegd moge uit onderstaand voorbeeld de praktische waarde van deze publicatie blijken:

"Geelgors (*Emberiza citrinella*) 7e tot 10e dag, wanneer de spoelen van de staartpennen nog dicht zijn.

"Rietgors (*Emberiza schoeniclus*) 6e tot 10 e dag wanneer de dekveren verschijnen. Grauwe gors (*E. calandra*) 6e tot 9e dag. Voorzichtig bij het naderen van het nest aangezien omstreeks deze tijd de jongen zich reeds buiten het nest verscholen kunnen hebben.

"Leeuweriken (*Alaudidae*) hoogstens tot de 7e dag. Er is dan nog een onbevederde lengtestrook aan de buikzijde zichtbaar. Oudere vogels verlaten het nest.

"Piepers (*Anthus*) 7e tot 10e dag, wanneer de spoelen aan de vleugels nog niet opengebarsten zijn, evenzo bij de

"Kwikstaarten (*Motacilla*), 8e tot 10e dag.

Op één punt ben ik het met de samenstellers niet eens n.l. wanneer zij zeggen dat kieviten, tureluurs en kemphanen geringd kunnen worden zodra zij uit het ei zijn gekropen en droog of nagenoeg droog zijn. Nog daargelaten, dat "nagenoeg droog" een rekbaar begrip is, is de kans groot, en zeker bij jonge kieviten, dat de poten dan nog niet dik genoeg zijn en de ring verloren gaat.

Bovendien is de huid van deze pasgeboren vogels nog teer en

zijn verwondingen niet uitgesloten.

Teneinde alle eventualiteiten te vermijden moet men niet alleen de jongen van genoemde vogels, doch van nestvlinders in het algemeen, alleen dan ringen wanneer de jonge vogels het nest inderdaad verlaten hebben. (zie hiervoor het artikel van A.C.Perdeck op blz.128)

Tenslotte verdient de beschreven wijze waarop nestjongen van spechten, boomklevers, mezen en dergelijke holenbroeders uit boomholen kunnen worden gehaald geen navolging gezien het grote risico, dat de jongen het experiment niet overleven.

Overigens een boekje dat ik gaarne onder de aandacht van de ringers breng en van de pulli-ringers in het bijzonder.

Eigenlijk kunnen deze laatsten er niet buiten.

C.J.A.Wijnaendts.

BUITENLANDSE RINGVERSLAGEN.

Inleiding.

Teneinde de ringers enigszins op de hoogte te stellen met de resultaten van de ringcentrales in de ons omringende landen heeft de redactie van OHV besloten een rubriek "Buitenlandse ringverslagen" op te nemen.

Voor de meeste ringers is het ondoenlijk alle ringverslagen uit West-Europa te bezitten of zelfs in handen te krijgen. Door middel van de nieuwe rubriek wil de redactie de belangrijkste en interessantste gegevens uit die verslagen een grotere bekendheid geven. Dat het evenwel niet mogelijk zal zijn de te behandelen verslagen uitvoerig weer te geven behoeft geen betoog. Dikwijls zal een toevlucht moeten worden gezocht in een sekere telegramstijl. Toch hoopt

de redactie dat met deze nieuwe rubriek in een behoefte wordt voorzien.

Voor behandeling komen speciaal in aanmerking de verslagen van de landen uit West-Europa, omdat daarin voor ons de meeste gegevens vermeld staan, die óf met onze gegevens vergeleken kunnen worden, óf als aanvulling op onze gegevens kunnen worden gebruikt.

Lezers die een ringverslag nader willen bestuderen, kunnen op het Vogeltrekstation terecht, daar zijn alle verslagen aanwezig.

ENGELAND.

De verslagen van de Engelse ringcentrale (Bird-Ringing Committee of the British Trust for Ornithology) verschijnen sedert 1957 als een supplement op het bekende maandblad British Birds. Elk verslag begint met een algemeen overzicht van de hand van Robert Spencer, Ringing Officer of the B.T.O. en secretaris van het Committee. Hierna volgen een aantal tabellen, vermeldende o.a. de jaartotalen van geringde vogels en de aantallen ontvangen terugmeldingen. Het grootste deel van het verslag wordt ingenomen door een geselecteerde lijst van terugmeldingen, terwijl aan het slot nog een lijst is opgenomen van Engelse terugmeldingen van in het buitenland geringde vogels.

Report on bird-ringing for 1962. (British Birds, Vol. 56, pag. 477-540)

Uit het verslag blijkt, dat de vooruitgang in het jaarlijkse aantal geringde vogels gestadig doorzet en wel van 350.362 in 1961 tot 389.475 in 1962. De soorten die voor deze grote stijging hebben gezorgd zijn o.a. Grote Jager (1080; 1961-502), Kleine Mantelmeeuw (4355; '61-2831), Gierzwaluw (7516; '61-3147), Boerenzwaluw (22.258; '61,18.207), Oeverzwaluw (27.700; '61,19.290), Koperwiek (3334; '61,2086), Kneu (14.311; '61,9987), en Vink (10.236; '61, 7463).

Het aantal in Engeland geringde vogelsoorten steeg ook dit jaar weer en wel met drie, de Bobolink (*Dolichonyx oryzivorus*), de Solitary Sandpiper (*Tringa solitaria*) en de Parrot Crossbill (*Loxia pytyopsittacus*).

De aantallen terugmeldingen vertonen een steeds verdergaande stijging: 1961 9238 en 1962 11.689. Interessant is de mededeling dat de terugmeldingen van de Oeverzwaluw

de laatste jaren, dankzij de speciale ringactie, zijn gestegen van 1 op de 500 tot 1 op de 50.

Interessante terugmeldingen zijn:

Wilde Eenden uit Italië en Tsjecho Slowakije, le terugmelding van een in Engeland geringde Wintertaling uit Griekenland, le buitenlandse terugmelding van een Buizerd (Frankrijk), le Waterhoen uit Denemarken, Schol-eksters uit IJsland en Afrika (Marokko) en een Bontbek-plevier uit Rusland (.67.31 N;86.33 E), le Regenwulp uit Afrika (Nigeria), Drieteenmeeuw uit Tsjecho Slowakije en de Kanarische eilanden en een Noordse Stern uit de Antartic Ocean (56.20 S; 39.30 E). Dit is de zuidelijkste terug-melding van een in Engeland geringde vogel, van welke soort danook. Tenslotte nog de le Grote Bonte Specht van buiten Engeland (België) en een Sneeuwgorst uit Italië, 14 dagen na de ringdatum (de jager heeft de ring teruggezonden).

In dit verslag is een achttal kaartjes opgenomen o.a. met terugmeldingen van Putter, Kneu, Kievit en Watersnip.

Report on bird-ringing for 1963. (British Birds, Vol.57, pag. 525-596).

In het verslagjaar werden 435.925 vogels geringd en 14.397 terugmeldingen ontvangen. Het totaal aantal in Engeland sedert 1909 geringde vogels kwam hiermede op ruim 3.700.000.

De enorme vooruitgang in Engeland wordt het duidelijkst geïllustreerd door de volgende cijfers. Geringd van 1909 tot en met 1958 2.014.467, geringd van 1959 tot en met 1963 bijna 1.700.000.

Enkele soorten die voor de stijging in 1963 verantwoordelijk kunnen worden geacht zijn o.a. Grauwe Gans (643; '62,1) Schol-ekster (4022; '62,1429), Bonte Strandloper (6642; '62, 3642), Oeverzwaluw (46.374; '62 27.700), Rietzanger (4480; '62 2324), Zwartkop (1935; '62,908), Tuinfluiter (1633; '62, 685), Grasmus (6040; '62 4750), Fitis (9500; '62,6260) en de Spreeuw (55.221; '62,33661).

In zijn jaaroverzicht maakt Spencer melding van het onderzoek dat tijdens de vorstperiode is ingesteld naar de gevolgen van het winterweer voor de vogels. De aantallen terugmeldingen uit die periode waren talrijk en boden veel

bijzonderheden.

De invloed van de mistnetten met fijne mazen kwam o.a. tot uiting in het grote aantal terugmeldingen, dat in 1963 groter was dan in 10 of 20 jaren.

In het verslag is een nieuwe tabel opgenomen, waarin de aantallen terugmeldingen staan vermeld, gerangschikt per vogelsoort (speciaal overwinteraars) en verdeeld over de 12 maanden van het jaar.

Vijf nieuwe soorten werden in het verslagjaar geringd, In tien jaren (1954-1963) werden 61 nieuwe soorten aan de ringlijst toegevoegd, waarmede het totaal werd gebracht op 311.

Interessante terugmeldingen uit dit verslag zijn; le Wilde Eend uit Zwitserland, le Wintertaling uit Roemenië, le buitenlandse terugmelding van een Brilduiker (Zweden) en van een Eidereend (Denemarken). Een Slobeend (als pull.geringd) uit IJsland en een Kanoetstrandloper uit Liberia (in 8 dagen 3500 mijlen). Verder de zuidelijkste terugmelding van een Gekraagde Roodstaart uit Afrika (Senegal), twee terugmeldingen van de Zwartkop, beiden binnen 1 maand, één uit Portugal en één uit Libanon. Een Graspieper uit IJsland, le buitenlandse terugmelding van een Bosgors (uit Frankrijk) en van een Grauwe Gors (uit Griekenland).

In dit verslag zijn zeven kaartjes opgenomen o.a. met de terugmeldingen van Bontbekplevier, Wulp en Tureluur uit januari - februari 1963 en van Zanglijsterverplaatsingen.

H.J.Lichtenbeld.

" ORNIS BRABANT".

Uit België ontving de redaktie het verzoek in OHV melding te maken van het verschijnen van een Contact- en Documentatieblad van de afd. Brussel - De Wielewaal onder de naam ORNIS BRABANT.

Een verzoek, waaraan wij gaarne voldoen.

Het doel dat de samenstellers van het blad voor ogen staat, is het leggen van betere contacten tussen de in de provincie Brabant werkende ornithologen.

De kern van de medewerkers wordt gevormd door de leden van de ornithologische werkgroepen HIRUNDO uit Nelsbroek en TESTELT uit de Demervallei.

De redaktie is in handen van een viertal personen en het adres van de redaktie luidt: P.Herroelen, Van Asschestr. 33 te Melsbroek.

Het blad dat in gestencilde vorm om de drie maanden verschijnt en waarvan ons de nrs. 18 en 19 werden toegezonden, voorziet ongetwijfeld in een behoefte.

In nr.18 (15 april 1965) vinden we het jaarverslag van de werkgroep Hirundo en wel speciaal van de ringgroep. Deze groep ringde in 1964 niet minder dan 5069 vogels (waarvan 10 1099 pulli) waarbij echter dient te worden opgemerkt dat de groep uit tenminste 13 personen bestaat.

Tevens zijn in nr. 18 nog een aantal veldwaarnemingen uit 1964 opgenomen.

In nr. 19 (30 juni 1965) vinden we de volgende artikeltjes:

"Over de verplaatsing van de wespndief in België",
"Taxonomische gegevens over de blauwe reiger, de boe-
renzwaluw en de huiszwaluw" en "Een roukwikstaart te
Melsbroek".

Vooraf de door de werkgroepen verzamelde taxono-
mische gegevens kunnen op de duur waardevol blijken te
zijn.

H.J.Lichtenbeld.

